

Att bemöta barn och unga i kris och sorg

Onkologisk och palliativ fysioterapi, Stockholm 2017-03-14

näracancer.se

– för dig som är ung och står nära
någon som har cancer.

Johanna Joneklav, kurator på Onkologiska kliniken
Universitetssjukhuset i Örebro och
grundare av Nära Cancer.

Om mamma dör

15

<https://www.youtube.com/watch?v=ccOyqmlvRIE>

näracancer.se

2 g § Hälso- och sjukvården ska särskilt beakta ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med

1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,
2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller
3. är missbrukare av alkohol eller annat beroendeframkallande medel.

Detsamma gäller om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med oväntat avlider. Lag (2009:979).

Bakgrund

- Ca 12% av alla barn har en förälder som vårdats inneliggande i minst en vecka.
- Före 21-års dagen har vart 15:e barn upplevt att en förälder fått cancer.
- Varje år får 10 000 föräldrar till minderåriga barn cancer.

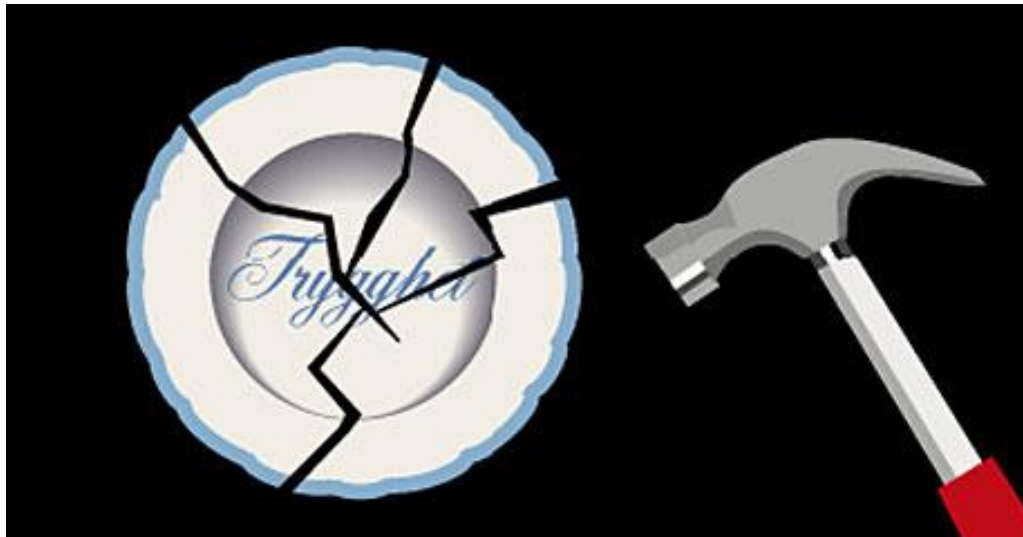
Bakgrund

- Varje år förlorar 3 500 barn minst en av sina föräldrar.
- 600-650 av dessa barn förlorar föräldern genom olycka, våld eller suicid.
- I 40% av dödsfallen är orsaken cancer.

Kris

Tidigare kunskaper och erfarenheter räcker inte till för att hantera och förstå den situation man hamnat i.

Cancer i familjen

- Alla som lever nära den som blivit sjuk kommer påverkas – men på olika sätt.
- Föräldrar överskattar mycket ofta barnens välbefinnande.

Att ge stöd till barnen

- Alla barn behöver stöd och information utifrån sin person och utvecklingsnivå.
- Barnen kommer inte be om hjälp. Det är vuxnas ansvar.
- Viktigast för barnens välbefinnande är hur familjen och omgivningen hanterar situationen, inte hur allvarlig sjukdomen är.

0 - 2 år

- Förstår inte orden, känner känslan.
- Ärlighet mellan ord och känsla skapar lugn.
- Behövs någon annan vuxen för barnet?

Ca 3-6 år

- Här och nu. Konkret.
- Utgår från sig själv.

- Ge trygghet i rutiner.
- Bekräfta att vuxna finns för barnet.
- Sjukdomens namn.

Ca 7-12 år

- Fakta.
- Orsak och verkan.
- Rättvisa.
- Enkel medicinsk info.
- Bollplank och ledsagare för funderingar om rättvisa, livet och döden.

Ca 13-18 år

- Frigörelse – närhet
- Söka stöd – ta ansvar
- Bra och dåliga besked.
- Fristad.
- Lyhörda vuxna är viktiga.

Riskfaktorer

- Där en förälder är deprimerad
- Där det finns bristande kommunikation mellan familjemedlemmarna
- Vid återfall och vid dålig prognos
- Där man tidigare haft svårigheter som blivit förvärrade eller kommit tillbaka
- Där det bara finns en förälder
- Svagt socialt nätverk
- Riskfaktorerna förstärker varandra: exempelvis sjukdom, familjekonflikter och dålig ekonomi

Skyddsfaktorer

- Att bli behandlad med förståelse och respekt.
- Att ha minst en stödjande relation.
- Att förstå vad som händer.
- Att i stor utsträckning bibehålla skola och fritid.
- Att sätta ord på och bearbeta sina känslor.
- Öppen kommunikation och konstruktiva sätt att hantera känslor i familjen.

Kommunikation

- Forskning visar att i familjer där det finns en öppen kommunikation mår barnen bättre än i de familjer där föräldrarna försöker skydda barnen genom att inte berätta vad som händer.

Flickor och pojkar

- Generellt sett visar sig flickors kris- och sorgereaktioner oftast genom ängslighet och ledsenhet
- Generellt sett visar sig pojkars kris- och sorgereaktioner genom oro och aggressivitet.

Hur kan vi göra för att barnet ska känna sig välkommet till vården?

- Säga "Hej" och be barnet fråga om den har frågor.
- Miljöanpassa. Ex lekhörna, spel för alla åldrar.
- Placera saker annorlunda? Tex så inte urinpåsen är i ögonhöjd för barnet.
- Information riktad till barnet.

Del 2 av 10 Dilemman med Doreen

https://www.youtube.com/watch?v=N4BEsY_eWbw&noredirect=1

näracancer.se

Sorg hos barn och vuxna

- Barn och vuxna känner likadant. Men barnen har svårare att förstå känslorna.
- Barnen har färre minnen av den döde.
- Sorgen är randig.

Brytpunktssamtal – även för barn?

- Kommunikation inför döden är viktig.
- Att få förberda sig, ta farväl.
- Att kunna lita på sin familj och sjukvården.
- Relationen till den kvarvarande föräldern är avgörande.

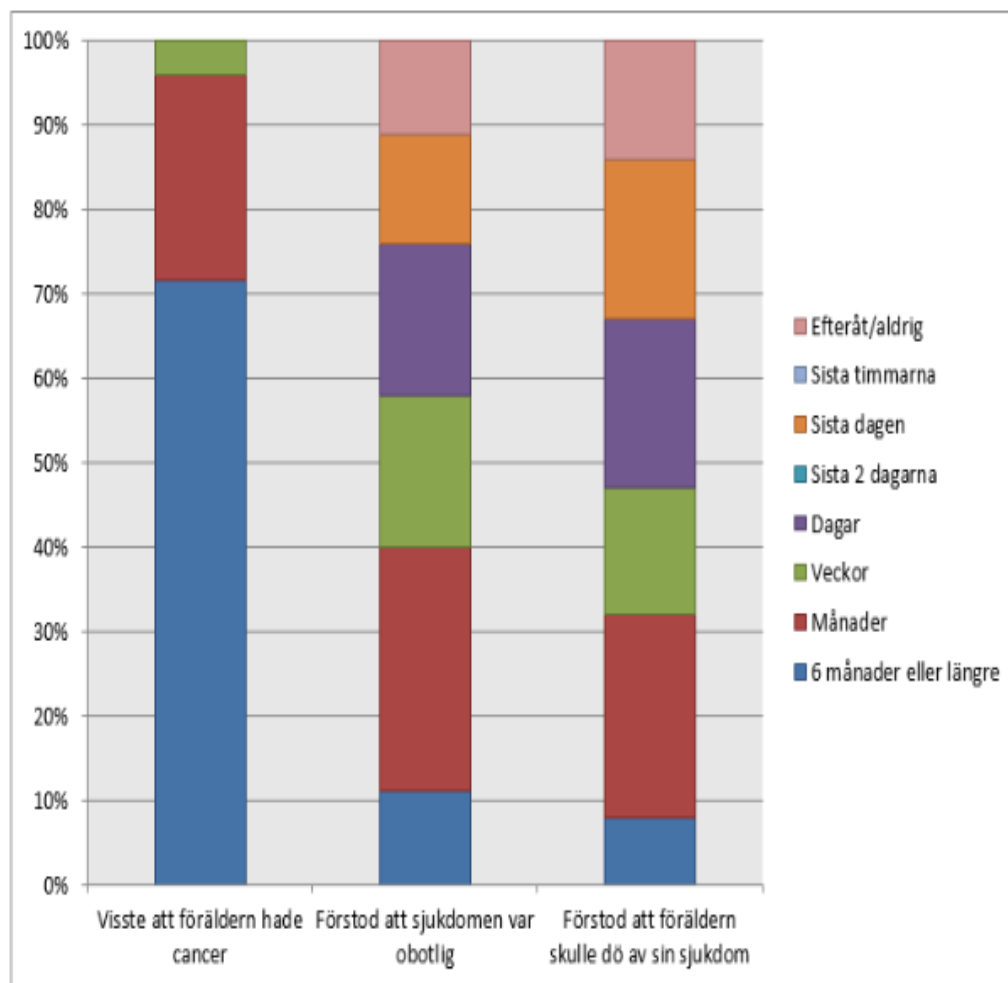

Ta farväl

- Att se den döde gör det verkligt.
- Viktigt att vara noga förberedd. Beskriv rummet, den döde mm.
- Viktigt att inte lämnas ensam, om man inte själv vill.
- Vuxna som klarar att ta hand om barnet.
- Uppmuntran, inget tvång. Ta det lugnt.

När förstod tonåringarna cancer, obotlig, dödlig?

98% av tonåringarna tycker att man ska berätta när föräldern har kort tid kvar.

Från: forskaren Tove Bylund Grenklo

Barn som närstående - pyramiden

